

CSÉMI KÁROLY

1922. június 22. Tany, Csehszlovákia – 1992. június 7. Diósd, Pest megye

KATONAI SZOLGÁLAT, BEOSZTÁSAI, FŐBB PÁRTTISZTSÉGEI

Honvéd Akadémia Páncélos Tanszéke, tanszékvezető	1953. május 1.–1956. április 19.
3. lövészhadtest (Kecskemét) 5. gépesített hadosztály, hadosztályparancsnok	1956. április 20.–1957. január 23.
1. karhatalmi ezred, parancsnok	1956. november 11.–1957. január 24. (február 15.)
2. karhatalmi ezred, parancsnok	1957. február 15.–1957. május
Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, parancsnok	1957. január 24.–1961. augusztus 1.
5. hadsereg, parancsnok	1961. augusztus 1.–1963. április 5.
Magyar Néphadsereg, vezérkari főnök	1963. április 5.–1973. január 18.
Honvédelmi Minisztérium, miniszterhelyettes	1963. április 5.–1966. szeptember 1.
Honvédelmi Minisztérium, a miniszter első helyettese	1966. szeptember 1.–1973. november 6.
Az MSZMP KB tagja	1966. december 3.–1985. március 28.
Varsói Szerződés Egyesített Fegyveres Erők, a parancsnok magyar helyettese	1969. október 1.–1984. december 6.
Honvédelmi Minisztérium, államtitkár	1973. november 6.–1984. december 6.

RENDFOKOZATAI

alhadnagy	1946. március 1.
hadnagy	1947. március 1.
százados	1947. július 1.
őrnagy	1950. május 1.
alezredes	1953. április 4.
ezredes	1957. április 4.
vezérőrnagy	1961. augusztus 1.
altábornagy	1966. szeptember 8.
vezérezredes	1978. november 7.

PÁLYÁJA

A hajdani Komárom vármegyében született, már a trianoni békeszerződés után, szülőfaluja szlovák neve Tõň. Apja, Csémi Károly lenfonógyári munkás volt, anyját Szép Jusztinának hívták. Elemi iskolái elvégzése után 1936-ban napszámosnak állt. 1938-ban molnárius lett a dél-komáromi Gőzmalom Rt.-nél, majd molnárségéd a budapesti Király malomban, később a fehérváracsurgói malomban vállalt munkát. Tényleges katonai szolgálatát 1943-tól 1944-ig az 1. honvéd élelmisszerraktárnál töltötte.

1945. márciusban belépett a Magyar Kommunista Pártba, s a demokratikus hadsereg 6. gyaloghadosztálya önkénteseként – mint századnevelőt – Ausztria területére vitték, de alakulata már nem került bevetésre. A 17. gyalogezred 1. géppuskás százada tagjaként Balatonalmádiban hadosztálynevelői tanfolyamon vett részt. 1946. októberben Pécsen szolgált a 6. hadosztály nevelőtisztjeként, majd két hónapig az MKP Központi Vezetősége Katonai és Karhatalmi Osztályán dolgozott. 1947. januárban került a honvédség hivatásos állományába, század-, majd hadosztálynevelő tiszti beosztást töltött be. 1947. áprilisban két hónapos pártiskolára Budapestre küldték, szeptemberben a Honvédelmi Minisztérium nevelési csoportfőnökség szervezési csoportjához vezényelték, s megtették a minisztériumi kommunista pártalapszervezet titkárának. 1948. áprilistól júniusig a HM Nevelési Alcsoportfőnökségén volt osztályvezető-helyettes. Rendfokozatait tekintve gyorsan haladt előre: 1946-ban lett alhadnagy, 1947. márciusában már hadnagy, majd a főhadnagyi rendfokozatot kihagyva, 1947. júliusában százados, 1950-ben pedig őrnagy.

1948 és 1953 között Moszkvában elvégezte a Sztálin Páncélos és Gépesített Akadémiát. Fegyverneme, katonai szakképzettsége páncélos volt. 1953. áprilisban alezredessé léptették elő, 1953. májusától 1956. áprilisig a Honvéd Akadémia Páncélos Tanszékét vezette. 1956. áprilisban a kecskeméti 3. lövészhadtestnél kapott beosztást, itt az 5. gépesített hadosztály hadosztályparancsnoka volt, az eddig fellelt adatok szerint hivatalosan 1957. január 1-jéig. Személyügyi okmánygyűjtőjében 1956-os tevékenységéről a következő olvasható: „1956. 10. 23–30-ig Kecskeméten, mint az 5. gépesített hadosztály parancsnoka vezette a hadosztály harcát a Duna-Tisza közén. 1956. 10. 31–nov. 4-ig Bp.[re a] Mátyás laktanyába felrendelték a hadosztállyal együtt a rend biztosítására, 4-én önként visszament Kecskemétre.”

1956. november 11-től a Budapesten megszervezett 1. karhatalmi ezred parancsnoka volt, a melynek feladatai közé tartozott az utóvédharcot vívó forradalmi felkelőcsoportok, üzemőrségek szétverése és a Magyar Szocialista Munkáspárt hatalmának fegyveres támogatása. Karhatalmi ezredparancsnokként tagja volt az Uszta Gyula vezette Katonai Tanácsnak is, amelynek 1956. december 4-i jegyzőkönyvéből világosan kiolvasható a karhatalom valódi feladata, a fegyvertelen tömegek szétlövése. A Kádár-kormány melletti úgynevezett „vörös zászlós tüntetés” 1956. december 6-án erős karhatalmi biztosítás mellett zajlott, a Nyugati pályaudvarhoz kivezényelt karhatalmi ezred parancsnoka Csémi volt. A provokációra kibontakozó spontán tüntetést – amelyre számítani lehetett – a karhatalom szétlőtte.

1957. január végén a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia parancsnoka lett, e mellett májusig ő vezette a 2. karhatalmi ezredet is. 1957. áprilisban ezredessé léptették elő. 1961. augusztus 1-jén vezérőrnaggyá és az 5. hadsereg parancsnokává nevezték ki. 1963. áprilisától 1973. januárig a Magyar Néphadsereg Vezérkari főnöke, közben 1966. szeptember 1-től egyben a honvédelmi miniszter első helyettese és 1969. októberétől a Varsói Szerződés Egyesített Fegyveres Erők parancsnokának magyar helyettese is volt. 1966-ban altábornagyi rendfokozatot kapott. 1973 novemberétől nyugállományba helyezéséig, 1984 decemberéig a Honvédelmi Minisztérium államtitkáraként működött, valamint továbbra is ellátta a Varsói Szerződés Egyesített Fegyveres Erők parancsnoka magyar helyettesének feladatait. 1978 novemberében megkapta vezérezredesi kineve-

zését. A MSZMP IX. kongresszusán (1966. november 28.–december 3.) beválasztották a Központi Bizottság tagjai közé, a testületből 1985. márciusban a XIII. pártkongresszuson maradt ki. Elhunytakor a Magyar Honvédség saját halottjának nyilvánította.

KITÜNTETÉSEI

Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozata (1948)
48-as Díszérem (1948)
Kiváló Szolgálatért Érdemérem (1954)
Szolgálati Érdemérem (1955)
Munkás Paraszt Hatalomért Érdemérem (1957)
Szolgálati Érdemérem 10 év után (1958)
Szolgálati Érdemérem 15 év után (1960)
Vörös Csillag Érdemrend (1963)
Grünwaldi Emlékérem (Lengyel) (1964)
Szolgálati Érdemérem 20 év után (1965)
Jubileumi Emlékérem (1970)
Szolgálati Érdemérem 25 év után (1970)
A Nagy Honvédő Háború győzelmének 25. évfordulója Emlékérem (1970)
Vörös Zászló Érdemrend (1970)
Fegyverbarátságért Emlékérem (Csehszlovák) (1970)
Finn Oroszlánrend Nagykeresztje (Finn) (1972)
A Nagy Honvédő Háború 30. évfordulója Emlékérem (1975)
Szolgálati Érdemérem 30 év után (1975)
60 éves a szovjet hadsereg Emlékérem (Szovjet) (1979)
Fegyverbarátságért Emlékérem (lengyel)
Szolgálati Érdemérem (35 év után) (1980)
Fegyverbarátságért Emlékérem (Szovjet) (1980)
Jubileumi Emlékérem (Jemen) (1981)
A Hadtudományért „Pro Militum Artibus” kitüntető cím (Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem) (2005)

PUBLIKÁCIÓI

Gyalogságot közvetlenül támogató harckocsik. *Katonai Figyelő*, 1953/ 6.
A szovjet páncélos és gépesített csapatok szerepe a Magyarországot felszabadító hadműveletekben. *Hadtörténelmi Közlemények*, 1955/3-4.
A gépesített hadosztály alkalmazása és néhány sajátossága támadó hadműveletben, az ellenség hadműveleti mélységében. *Katonai Figyelő*, 1955/2.
Tízéves a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia. *Honvédelem*, 1960/5.
A harckészültségről. *Honvédelem*, 1962/1. „T”
A párt vezetésével. Visszaemlékezés. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1970.
A demokratikus magyar hadsereg megalakulására emlékezünk. *Honvédelem*, 1980/3.

FORRÁSOK

Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár 351/3192.

Csendes László–Gellért Tibor: Az MN vezető állománya. Hadtörténelmi Levéltár Magyar Néphadsereg KGY (Különgyűjtemény) C 213.

Az MDP Politikai Bizottsága 1956. május 4-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 276. fond 53/284. őrzési egység. https://www.eleveltar.hu/web/guest/bongeszo?ref=TypeDeliverableUnit_c385c02c-c2c4-458c-9cab-bc36771ef36f&tenant=MNL (A letöltés ideje 2016. szeptember 4.)

Az MSZMP KB Titkársága 1957. március 15-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 288. fond 7/2. őrzési egység.

Az MSZMP Politikai Bizottsága 1969. szeptember 9-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 276. fond 5/498. őrzési egység.

Visszaemlékezések, 1956. Szerkesztette Berecz János. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1986. 235–266.

Csendes László–Gellért Tibor: *Kronológia a honvédség történetéből, 1945–1990.* HVK Tudományos Munkaszervezési Osztály, Budapest, 1993.

Berki Mihály: Pufajkások. *Magyar Fórum*, 1993.

Kahler Frigyes (szerk.): *Sortűzek, 1956.* Antológia, Lakitelek, 1993.

Horváth Miklós: *1956 hadikrónikája.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003. 349., 354., 417.

Kahler Frigyes–M. Kiss Sándor: „Mától kezdve lövünk”. *Tíz év után a sortűzekről.* Kairosz Kiadó, Budapest, 2003. 145., 224.

Ungvár Gyula: *Pro Militum Artibus – A Hadtudományért.* Zrínyi Kiadó, Budapest, 2014.